UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

87 Libertos, inopes, viduas defendere debes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

ad exarandum meſſem latoris præſentium perrexiſti; &
poſt exarationem ejus, Miſſarum ſolennia celebraſti:
poſt Miſſarum ſolennia etiam terminos poſſeſſionis illi-
us eradicare minimè timuiſti. Quod factum quæ pœna
debeat inſequi, omnes qui audiunt, ſciunt. Dubii autem
de tanta hac perverſitate fueramus, ſed filius noſter Cy-
riacus abbas à nobis requiſitus, dum eſſet Caralis, ita ſe
cognoviſſe perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parci-
mus, hortamur *a*, ut aliquando reſipiſcas miſer ſenex,
atque à tanta te levitate morum, & operum perverſitate
compeſcas *b*. Quantò morti vicinior efficeris, tantò fi-
eri ſollicitior atque timidior debes. Et quidem pœnæ
ſententia in te fuerat jaculanda: ſed quia ſimplicitatem
tuam cum ſenectute novimus, interim tacemus. Eos
verò, quorum conſilio hæc egeſti, in duobus menſibus
excommunicatos eſſe decernimus: ita tamen, ut ſi quid
eis intra duorum menſium ſpatium humanitus advene-
rit, benedictione viatici non priventur. Deinceps autem
ab eorum conſiliis cautus exiſte: te quoque ſollicitè
cuſtodi, ne ſi eis in malo diſcipulus fueris, quibus in bo-
no magiſter eſſe debuiſti, nec ſimplicitati tuæ ulterius,
nec ſenectuti parcamus.

7 pars. *Vel percuſſor eſſe prohibetur, ne videlicet propriis manibus aliquem cædat.*

C. XXV. ¶ *Non licet Epiſcopo propriis manibus aliquem cædere.*

Unde in Agathenſi 1 concilio *legitur.*

NOn *c* licet Epiſcopo manibus ſuis aliquem cædere.
Hoc enim alienum à ſacerdote eſſe debet.

1 ¶ Agathenſi] *Hoc caput non habetur in Agathenſi, quod extat. Burchardus & Ivo citant ex decretis Bonifacii Papæ. Habetur autem in novellis Conſtit. 13. cap. 16. apud Iulianum anteceſſ. Non diſſimilis etiam canon 28. Apoſtolorum, quem interpretatur ſynodus Conſtantinopolitana, quæ prima & ſecunda dicta eſt, cap. 9.*

8 pars. *Prohibetur etiam Epiſcopus turpis lucri eſſe cupidus, ne aliquo inhoneſto negotio victum, vel cætera ſibi neceſſaria quærat. Quod generaliter de omnibus divino cultui mancipatis, id eſt, clericis & monachis intelligi oportet.*

C. XXVI. ¶ *Qui connumerantur in clero, turpibus lucris non inſerviant.*

Unde in Chalcedonenſi concilio, *cap. 3. legitur.*

PErvenit *d* ad ſanctam ſynodum, quia de iis, qui in
clero connumerantur, quidam propter turpis lucri
gratiam alienarum poſſeſſionum conductiones, & cau-
ſas ſæculares *e* ſuſcipiunt; & à ſacris quidem officiis ſe
per deſidiam ſeparant, ad domos autem ſæcularium con-
currunt, & ſubſtantiarum eorum gubernationes ava-
ritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decrevit ergo ſancta & magna
ſynodus, neminem horum deinceps, hoc eſt, Epiſcopum,
ſive clericum, aut monachum conducere poſſeſſiones,
aut miſcere ſæcularibus procurationibus; niſi fortè, qui
legibus ad minorum ætatum tutelas, ſive curationes
inexcuſabiles attrahuntur, aut cui civitatis ipſius Epi-
ſcopus eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacu-
la, & orphanorum, ac viduarum, quæ indefenſæ ſunt,
& earum perſonarum, quæ maximè eccleſiaſtico indi-
gent adminiculo, propter timorem Dei. Si quis verò
transgreſſus fuerit hæc præcepta, correctioni eccleſiaſti-
cæ ſubjaceat.

DISTINCTIO LXXXVII.

1 ps VIduis autem & orphanis eccleſiæ præſidium implorantibus Epiſcopi debent adeſſe: & contra improborum violentias, protectionis patrocinium eis negare non debent.

a *al. hortamur, aliquando reſipiſce.* b *al. compeſce.* c *Burch. lib. 1. c. 202. Ivo part. 5. c. 316.* d *Burch. l. 2. c. 145. Ivo p. 6. c. 218.* e *al. ſecularium.*

C. I. ¶ *Implorantibus patrocinium Epiſcopi debent adeſſe.*

Unde Gelaſius *Gerontio* a *& Petro Epiſcopis.*

LIcet omnibus de nobis ſperantibus non debeamus,
in quantum poſſumus, nos negare; plus tamen vi-
duarum & orphanorum cauſas, & impenſius ducimus
exequendas: quas tueri à nobis, vel ab omnibus divina
manifeſtat aſſertio.

C. II. ¶ *De eodem.*

Idem *Anaſtaſio Epiſcopo.*

DEfenſionis propriæ deſolatis auxilio, & qui ſuis a-
ctibus adeſſe *b* pro ætatis infirmitate non poſſunt,
exoratum pontificem decet ſubvenire: quia pupillis 1
tuitionem etiam divinitas juſſit impendi. Et ideo Maxi-
mo & Ianuario, clericalis officii (qui ſe ſolatio paren-
tum vel propinquorum aſſerunt deſtitutos) auxilium ex
noſtra delegatione præſtabis: ut adverſus improbitates
adverſariorum ſuorum protecti tuæ executionis annixa
noxia commenta non ſentiant.

1 ¶ Pupillis] *In codicibus impreſſis ſequebatur, & viduis. quæ voces expunctæ ſunt, quia abſunt à plériſq; vetuſtis. Et quæ antecedunt ac ſequuntur, oſtendunt agi hic tantum de pupillis.*

C. III. ¶ *De eodem.*

Idem *Leontio & Petro Epiſcopis.*

QVisquis in negotiis ſuis noſtri nominis interceſſione
ſperat ſibi remedia poſſe conferri, prona nos conve-
nit animoſitate præſtare.

C. IV. ¶ *De eodem.*

Idem *Honorio Epiſcopo.*

DIvinæ retributionis memor ad pontificalem conſci-
entiam non ambigas pertinere, egentium commo-
dis piam ſollicitudinem non negare.

C. V. ¶ *Tueatur eccleſia, quos in ſui defenſione ſuſcepit.*

Idem *Fortunato Epiſcopo.*

IRreligioſum *c* prorſus, & execrabile judicamus, ſi
quiſquam 1 vel extraneos in ſua tuitione ſuſceptos
non omni fide, & tota animi ſui educaverit ſanctitate.
Ac cùm Olympius diaconus dilectionis tuæ, Felicis &
Olympii ſuggeratur avunculus, eoſq; parvulos tutelæ
vice ſuſceperit nutriendos, ultra latrocinium eſſe judi-
camus, quòd eos boniſculis *d* parentum (ſicut aſſerunt)
reliquit extorres, alia retinendo, alia contra leges & jura
vendendo.

1 ¶ Quiſquam] *In vulgatis codicibus ſequitur vox, clericos, quæ in aliquot manuſcriptis, & apud Ivonem non habetur, atque ſublata eſt. Non enim hic clericos cum laicis, ſed extraneos cum ſanguine junctis comparat.*

C. VI. ¶ *Confugientes ad eccleſiam extrahere non licet.*

Item ex concilio Arauſicano I. *cap. 5. & ſequentibus.*

EOs *e*, qui ad eccleſiam confugerint, tradi non opor-
tere, ſed loci ſancti reverentia & interceſſione de-
fendi. ¶ Si quis autem mancipia clericorum pro ſuis
mancipiis ad eccleſiam confugientibus crediderit oc-
cupanda, per omnes eccleſias diſtrictiſſima damnatione
feriatur. ¶ In eccleſia quoque manumiſſos, & per te-
ſtamentum eccleſiæ commendatos, ſi quis in ſervitu-
tem & obſequium, vel ad colonariam conditionem
revocare tentaverit, animadverſione eccleſiaſtica co-
ërceatur *f*.

a *al. Leontio.* b *al. prodeſſe.* c *Ivo part. 6. c. 109.* d *al. bonuſculis. Rabanus pœn. cap. 22. Burch. lib. 3. cap. 195.* e *Ivo* … *cap. 112. Ibidem, cap. 6. C. 7. Ivo p. 3. c. 154. & 245. Tauron.* … *cap. 84.* f *coërcebitur.*] *orig.*

C. …

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

C. VII. ¶ *In libertate eccleſia tueatur libertos.*

Item ex concilio Agathenſi, *c. 29.*

LIbertos *a* legitimè à dominis ſuis factos, eccleſia, ſi neceſſitas exegerit, tueatur: quos ſi quis ante audientiam aut pervadere, aut expoliare præſumpſerit, ab eccleſia repellatur.

C. VIII. ¶ *A ſacerdotibus defendantur liberti, ne in ſervitutem revocentur.*

Item ex concilio Toletano 4. *c. 71.*

LIberti, qui *b* à quibuſcunque manumiſſi ſunt, & eccleſiæ patrocinio condemnati exiſtunt, ſicut regulæ antiquorum Patrum conſtituerunt, ſacerdotali defenſione à cujuslibet inſolentia protegantur, ſive in ſtatu libertatis eorum, ſive in peculio, quod habere noſcuntur.

C. IX. ¶ *Expoſitos defendat eccleſia, ſi quis eorum calumniator extiterit.*

Item ex concilio Arelatenſi ſecundo, *c. 32.*

SI *c* expoſitus ante eccleſiam cujuſcunque fuerit miſeratione collectus, conteſtationis ponat *d* epiſtolam, ut ſi is, qui collectus eſt, intra decem dies quæſitus agnitusque non fuerit, ſecurus habeat, qui collegit. Sanè, qui poſt prædictum tempus calumniator extiterit, ut homicida, eccleſiaſtica diſtrictione damnabitur, ſicut Patrum ſanxit auctoritas.

DISTINCTIO LXXXVIII.

PRohibentur ergo clerici cupiditatis negotia ſuſcipere, non pietatis curam viduis, & orphanis impendere.

C. I. ¶ *De eodem.*

Unde Melchiades 1 Papa.

DEcrevit *e* ſancta ſynodus nullum deinceps clericum aut poſſeſſiones conducere, aut negotiis ſæcularibus ſe miſcere, niſi propter curam pupillorum, [& *f* orphanorum] ac viduarum, aut ſi forte Epiſcopus civitatis eccleſiaſticarum rerum ſollicitudinem habere præcipiat. Vbi liquidò patet quia alia ſunt negotia ſæcularia, alia eccleſiaſtica. Nonne Moyſes *g* in ſæculo erat, cum crebrò tabernaculum intraret, & exiret, qui intus contemplatione raptus, foris infirmantium negotiis urgebatur? *& infrà.* Sic & Iacob *h* aſcendentes & deſcendentes Angelos vidit: quia videlicet rectores eccleſiæ non ſolùm Deo contemplando ſuperna appetunt, ſed deorſum quoque ad membra illius miſerando deſcendunt. Et Domini ſacerdotes horum facta imitantur, & ſe cuſtodiunt, & ſubditorum onera portant.

1 ¶ Melchiades] *Caput hoc habetur in ſcripto de primitiva eccleſia & munificentia Conſtantini, quod in antiquis conciliorum voluminibus continenter ſequitur poſt decreta Melchiadis (quamvis in recentioribus concilium Neocæſarienſe ſit interpoſitum) & ex illa conjunctione fortaſſe factum eſt, ut hoc quoque ſcriptum olim decretis Melchiadis adnumerari ſolitum eſſet, cùm tamen in eo de Nicæno concilio, & aliis, quæ poſt Melchiadem geſta ſunt, mentio fiat: quod ex capite, ad futuram. infra 12. quæſtione 1. apparet.*

C. II. ¶ *De eodem.*

Item Gelaſius Papa *ad Epiſcopos per Lucaniam, cap. 17.*

COnſequens *i* eſt, ut illa quoque de Piceni partibus nuper ad nos miſſa relatio nuntiavit, non prætereunda putaremus: id eſt, plurimos clericorum negotiationibus inhoneſtis, & lucris turpibus imminere, *a* nullo pudore cernentes Evangelicam lectionem, qua ipſe Dominus *b* negotiatores è templo verberatos flagellis aſſeritur expuliſſe, nec Apoſtoli verba recolentes, quibus ait *c*. [Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus.] Pſalmiſtam *d* quoq; David ſurda diſſimulantes aure, cantantem. [Quoniam non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.] Proinde hujuſmodi aut ab indignis poſthac quæſtibus noverint abſtinendum, & ab omni cujuslibet negotiationis ingenio, vel cupiditate ceſſandum: aut in quocunq; gradu ſint poſiti, mox à clericalibus officiis abſtinere cogantur: quoniam domus *e* Dei, domus orationis & eſſe debet, & dici, ne per *f* officia negotiationis potius ſit latronum ſpelunca.

C. III. ¶ *In ſacris ordinibus conſtitutus ſæculares curas aſſumere non debet.*

Item ex ſeptimo canone Apoſtolorum.

I. EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus nequaquam ſæculares curas aſſumat, ſin aliter, dejiciatur.

C. IV. ¶ *Epiſcopus ſæcularibus cauſis occupari non debet.*

Item Gregorius *Romano defenſori, l. 8. epiſt. 11.*

PErlatum *g* eſt ad nos reverendiſſimum Fratrem noſtrum Baſilium Epiſcopum, velut unum de laicis in cauſis ſæcularibus occupari, & prætoriis inutiliter deſervire. Quæ res quoniam & ipſum vilem reddit, & reverentiam ſacerdotalem annihilat, ſtatim ut experientia tua hoc præceptum ſuſceperit, eum ita ad reverendum diſtricta executione compellat, quatenus ei illic te inſiſtente quinque diebus ſub qualibet excuſatione immorari non liceat: ne ſi quolibet modo cum ibidem amplius moram habere permiſeris, cum ipſo apud nos graviter incipias eſſe culpabilis.

C. V. ¶ *Teſtamentorum tuitionem, & curam rei familiaris Epiſcopus non ſuſcipiat.*

Item ex concilio Carthaginenſi 4. *c. 18.*

II. EPiſcopus *h* tuitionem teſtamentorum non ſuſcipiat.

C. VI. ¶ *De eodem.*

Item ex eodem, *c. 20.*

III. EPiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe revocet, ſed lectioni, & orationi, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.

C. VII. ¶ *De eodem.*

Item ex eodem, *c. 17.*

IV. EPiſcopus *i* gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per ſeipſum, ſed per Archipresbyterum, aut per archidiaconum agat.

C. VIII. ¶ *Ratiociniorum cauſas clericus ſuſcipere non debet.*

Item Gregorius *Quertino exprafecto, epiſt. 30. lib. 10.*

INutile, & valde laborioſum eſt, hominem literatum, ratiociniorum cauſas aſſumere, & in eis ſe, quod non expedit, obligare.

C. IX. ¶ *Fugiendus eſt clericus negotiator.*

Item Hieronymus *ad Nepotianum de vita clericorum.*

NEgotiatorem clericum, & ex inope divitem, ex ignobili glorioſum quaſi quandam peſtem fuge.

---

a *Ivo part. 3. cap. 159. & p. 6. cap. 51. Pann. l. 2. c. 82.* b *Burch. l. 3. c. 186. Ivo p. 6. c. 246. & p. 16. c. 52. Pann. l. 2. c. 83. lib. 6. cap. 142.* c *concor. Vaſenſe 1. c. 9. Burch. l. 3. c. 201. Ivo p. 3. c. 52. Polyc. lib. 3. tit. 13.* d *al. ponatur epiſtola.* e *In ſcripto de primitiva eccleſia, & munificentia Conſtantini ex concilio Chalcedon. cap. 3.* f *abſunt iſtæ duæ voces ferè ab omnibus manuſcriptis.* g *Exod. 33.* h *Gen. 28.* i *Concil. Aquiſgranen. cap. 93. 14. quæſt. 4. c. cleric. Polyc. lib. 4. tit. 31.*

a *al. inhiare.* b *Matth. 21.* c *2. Tim. 2.* d *Pſal. 70. vide infra quoniam.* e *Luc. 19.* f *ne officina negotiationis, & ſpelunca potius ſit latronum.] orig.* g *Anſ. l. 6. c. 179.* h *Polyc. l. 4. tit. 5.* i *Polyc. ibid.*